

Minder markt, meer mens

Programma SP Overijssel 2023-2027

Inleiding

Op het provinciehuis in Zwolle wordt over veel zaken gepraat. Maar wanneer het gaat om de fundamentele problemen waar de inwoners van Overijssel tegenaan lopen is het verhaal altijd hetzelfde: “Daar gaan we niet over” het liberale motto van de vrije markt waar bijna alle politieke partijen in Overijssel in meer of mindere mate in geloven.

Ondertussen is er een steeds groter wordend tekort aan betaalbare woningen, vooral sociale huurwoningen, in Overijssel. Steeds meer mensen kunnen door de stijgende energieprijzen hun rekeningen niet meer betalen en grote delen van Overijssel zijn steeds slechter of zelfs helemaal niet te bereiken met het openbaar vervoer.

Wat al deze zaken met elkaar gemeen hebben is dat het zaken zijn die door de politiek zijn overgeleverd aan de markt. Waar zeggenschap uit handen is gegeven, zodat de politiek kan doen alsof ze er niet over gaat. Door onze nutsvoorzieningen over te laten aan de markt en de wetten van het kapitalisme zou alles beter en goedkoper worden werd ons verteld. Dat juist het tegenovergestelde zou gebeuren, daarvoor heeft de SP vanaf het begin voor gewaarschuwd en daarin kregen we helaas gelijk.

De vrije markt is de reden dat de energieprijzen zo hoog zijn, het openbaar vervoer steeds slechter wordt en een betaalbare woning steeds moeilijker te vinden is. Volkshuisvesting werd woningmarkt waarin de belangen van projectontwikkelaars, speculanten en huisjesmelkers centraal staan. Essent werd verkocht en nu hebben we tig energiebedrijven, allemaal met een ander logo en slogan, maar ook met dezelfde hoge energieprijzen voor mensen en recordwinsten voor aandeelhouders. Elke paar jaar vecht een handjevol bedrijven om ons ov, terwijl het netwerk slechter wordt en de prijzen stijgen.

De SP maakt heel andere keuzes. Wij zijn als enige vanaf het begin tegenstander geweest van het verkwanzelen van onze publieke voorzieningen aan de markt. Wij kiezen ervoor nutsvoorzieningen uit de markt te halen en in publieke handen te nemen. Onze energie, ons openbaar vervoer en onze volkshuisvesting. Dan hebben we weer zeggenschap en hoeven er geen winsten meer gemaakt te worden. Dan kunnen we de problemen waar inwoners in het dagelijks leven tegenaan lopen echt oplossen. Dan kunnen de prijzen voor onze energie en ons ov omlaag. Dan kunnen we zorgen dat al onze kernen bereikbaar zijn met de bus en dat er eindelijk de betaalbare sociale huurwoningen worden gebouwd waar zoveel vraag naar is.

Ook voor onze landbouw en het klimaat maken we andere keuzes. De liberale politiek, de banken, supermarkten en veevoederbedrijven zijn verantwoordelijk voor de huidige

problemen van de landbouw en zitten een betere toekomst in de weg. Hier kiest de SP voor boerenlandbouw, waar gemeenschapszin, zeggenschap, een financieel goede toekomst en sterkere natuur hand in hand gaan.

Klimaatverandering is een van de grootste opdrachten van onze tijd en de vrije markt zit een oplossing in de weg. Inwoners moeten korter douchen, terwijl grote bedrijven die zorgen voor de meeste vervuiling buiten schot blijven. De SP kiest voor collectieve oplossingen voor een gezamenlijk probleem. Door grote vervuilende bedrijven aan te pakken en inwoners te ondersteunen, kunnen we doen wat nodig is om klimaatverandering tegen te gaan.

Het is tijd voor minder markt en meer mens. Samen kunnen we zeggenschap over wat voor ons allemaal belangrijk is terugpakken van de markt.

Volkshuisvesting

Onze voorstellen:

- Voor iedereen een betaalbare woning, vooral sociale huur en verspreid over alle gemeenten.
- Alle Overijsselse gemeenten ondersteunen in het snel behalen van de norm van minimaal 30 procent sociale huur.
- Bij vrijkomende stikstofrechten krijgt woningbouw voorrang boven verkeer en industrie.
- Goede huisvesting voor arbeidsmigranten. We bouwen menswaardige woonruimte met een scheiding van bed & baan.
- Overijssel is solidair met mensen die moeten vluchten voor onderdrukking en geweld. De provincie draagt bij aan voldoende kleinschalige opvanglocaties, gespreid over Overijssel.
- De komst van zorgbuurthuizen stimuleren, zodat ouderen met en zonder zorgvraag in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.
- Bijdragen aan maatregelen van gemeenten tegen beleggers en speculanten.
- Flexwonen kan helpen op korte termijn, maar is geen alternatief voor normale woningbouw.
- Vakantieparken alleen tijdelijk inzetten als oplossing voor het tekort aan woningen.

Wooncrisis

Een fijne betaalbare woning is een basisbehoefte voor een menswaardig bestaan. Die behoefte staat voor steeds meer mensen in Overijssel onder druk. De wooncrisis voelen we ook in Overijssel hard. Er zijn veel te weinig sociale huurwoningen met lange wachtlijsten als gevolg. Koopwoningen zijn inmiddels zo duur dat deze voor starters niet te betalen zijn. In toenemende mate staan leefbaarheid en gemeenschapszin onder druk

doordat jongeren niet in hun eigen dorp of wijk kunnen blijven wonen. Maatschappelijke voorzieningen als beschermd wonen en jeugdzorg slibben vol en steeds meer mensen moeten wonen op een vakantiepark, in hun auto of op straat. Allemaal gevolgen van foute politieke keuzes.

Meer betaalbare woningen

Het bouwen van woningen wordt al jaren overgelaten aan de vrije markt, aan projectontwikkelaars. Dat is een belangrijke reden dat er zo weinig en zo duur wordt gebouwd. De SP wil de marktwerking terugdringen en de betaalbare woningen bouwen waar behoefte aan is. Geen woningmarkt, maar volkshuisvesting. In de huidige bouwplannen zijn de meeste woningen duur. Dat moet radicaal op de schop. In veel Overijsselse gemeenten wordt nog niet eens voldaan aan de norm van minimaal 30 procent sociale woningbouw. Dat moet snel anders, door het versneld bouwen van veel meer sociale huurwoningen in alle gemeenten. De SP vindt dat je in je eigen buurt, stad of dorp moet kunnen blijven wonen als je dat wilt. De nadruk moet naast meer sociale huur liggen op de lokale behoefte. De SP wil meer betaalbare koopwoningen in het goedkopere segment zodat starters meer kansen krijgen. Het ombouwen van gebouwen, zoals kantoor- en fabrieksgebouwen, naar woningen moet versneld worden. Via de Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) kan de provincie daar een belangrijke rol spelen.

Huizen voor mensen, niet voor winsten

Een huis is om in te wonen, niet om mee te speculeren. De SP wil dat de provincie gemeenten gaat ondersteunen op het woonbeleid en mede-investeren in nieuwe ontwikkelingen. Dat is niet vrijblijvend. We verwachten dat gemeenten dan meer goedkope woningen bouwen en meer doen om beleggers en speculanten tegen te gaan. Nu kunnen die nog de schaarse betaalbare woningen opkopen om te verhuren. Met hoge huren en vaak verpaupering als gevolg. Dat willen we in alle gemeenten verbieden.

Zorgbuurthuizen

Een aantal jaren geleden moesten de verzorgingshuizen sluiten en ouderen moesten langer thuis blijven wonen. Zij kunnen nu alleen nog naar het verpleeghuis als het écht niet meer gaat, of naar een zorginstelling waar ze flink voor moeten betalen. De SP heeft zich altijd verzet tegen het besluit van kabinet Rutte II van de PvdA en de VVD om de verzorgingshuizen te sluiten. Nu zijn de verzorgingshuizen er niet meer en zien steeds meer mensen in dat dit een fout besluit is geweest.

De SP wil daarom wat beters, het zorgbuurthuis. Een plek waar je oud kunt worden, in je eigen vertrouwde buurt. Waar je samen kunt wonen met je partner, ook als de een zorg nodig heeft en de ander niet. Met vers eten en vaste, bekende gezichten. Zonder de lange gangen van het oude verzorgingshuis, maar kleinschalig, zoals thuis. In Borne maakt de SP zich hard om het eerste zorgbuurthuis in Overijssel te verwezenlijken. De SP wil dat deze ook in andere Overijsselse gemeenten gebouwd worden. De SP wil dat de provincie bijdraagt aan de herontwikkeling van oude gebouwen, zoals scholen en fabrieksgebouwen, naar zorgbuurthuizen.*

*lees [hier](#) wat de SP bedoelt met zorgbuurthuizen. (=link naar [website SP landelijk – zorgbuurthuizen](https://www.sp.nl/zorgbuurthuis)) <https://www.sp.nl/zorgbuurthuis>

Arbeidsmigranten

In Overijssel werken arbeidsmigranten in de agrarische sector, de productie en de logistiek. Hier is vaak sprake van uitbuiting en misstanden. Nu worden arbeidsmigranten vaak gedwongen woonruimte te huren bij het uitzendbureau of de ondernemer die werk verschaft. De woonruimte is duur, van een slechte kwaliteit, niet hygiënisch en vaak worden er te veel mensen in een woning gepropt. Zodra het werk ophoudt, houdt ook het recht op woonruimte per direct op. Met als gevolg dat de arbeidsmigrant op straat komt te staan en vaak geen kant op kan. Deze uitbuiting moet stoppen. In het rapport-Roemer wordt geadviseerd om het arbeidscontract en huurcontract los te koppelen van elkaar. De SP wil een leidende rol van de Provincie, om met gemeenten en bedrijven bindende afspraken hierover te maken.

** lees [hier](#) meer over de aanbevelingen van commissie Roemer. (=link naar [rijksoverheid rapport commissie Roemer](#))
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/10/30/tweede-advies-aanjaagteam-bescherming-arbeidsmigranten>

Vluchtelingen

Zolang oorlog en onderdrukking blijven bestaan, zullen mensen huis en haard moeten ontvluchten. Voor de SP is het een kwestie van beschaving dat Nederland deze vluchtelingen opvangt. Op de manier waarop dat tot nu toe gebeurt zijn we echter zeer kritisch. De situatie in Ter Apel is regelmatig mensonwaardig. De huidige opvangcrisis is bewust gecreëerd en in stand gehouden door de kabinetten Rutte.

We zien dat verreweg de meeste vluchtelingen worden opgevangen in gemeenten en buurten met vooral lagere inkomens. De huidige spreidingswet zit vol perverse prikkels, waardoor de meeste vluchtelingen in de armste gemeenten terecht komen. De SP wil dit veel eerlijker spreiden, niet alleen over alle gemeenten, maar ook buurten en dorpen zodat ook de rijkere buurten een bijdrage gaan leveren. De opvang moet kleinschaliger. De ondergrens van 300 opvangplekken moet geschrapt en worden omgekeerd naar maximaal 300 plekken. Zo ontstaat ook de mogelijkheid om sneller te beginnen met inburgeren en een plaats te vinden in de lokale gemeenschap.

Mobiliteit

Onze voorstellen:

- Openbaar vervoer hoort in publieke handen. Daarom komt er een provinciaal ov bedrijf. Op weg daarnaartoe willen we meer zeggenschap.
- Al het openbaar vervoer moet toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- Goedkoop Openbaar Vervoer, bijvoorbeeld d.m.v. een vast laag tarief zoals in Duitsland.
- Sociale veiligheid is essentieel voor reizigers en medewerkers in het openbaar vervoer. Maximale inzet van handhavers zowel in het openbaar vervoer als op de (bus)stations.
- Elke trein en elk station dient te beschikken over een openbare WC.
- De SP is voor (proeven met) batterijtreinen, waterstof en andere technologische vernieuwingen in het Openbaar Vervoer, in het kader van milieu en klimaat.
- De SP is tegen de Noordtak.
- Wij zijn voor de Nedersaksenlijn.
- Wij zijn voor investering in internationale treinverbindingen.
- De SP is voor investeringen in een uitgebreid en veilig fietsnetwerk.
- Op provinciale wegen hebben investeringen in de verkeersveiligheid de hoogste prioriteit.

Ov uit de markt

De SP staat voor een provincie waar inwoners zich gemakkelijk, zelfstandig veilig en duurzaam kunnen verplaatsen. De mate van beschikbare mobiliteit maakt dat je kunt bijdragen aan de samenleving en gaat eenzaamheid tegen. Toch staat het openbaar vervoer al jaren onder druk. Steeds meer buslijnen worden wegbezuinigd, de dienstregeling wordt uitgekleed en veel plekken in onze provincie zijn amper nog bereikbaar met het ov. Op verschillende plaatsten voerde de SP succesvol actie met bewoners om lijnen te redden of busvervoer uit te breiden. Maar met de huidige politiek blijft het dweilen met de kraan open.

Om de zoveel jaar vecht een handjevol bedrijven, vaak dochters van buitenlandse staatsbedrijven, om het recht ons busvervoer en een deel van onze treinlijnen uit te voeren. Dat aanbestedingscircuit kost de gemeenschap miljoenen. Geld dat nu niet besteed kan worden aan het ov zelf. De enorme financiële belangen nodigen ook uit tot praktijken die niet door de beugel kunnen. Dat hebben we de afgelopen periode bij Keolis gezien. De rommelbussen zijn daar een blijvend aandenken aan. De SP vindt dat het Openbaar Vervoer als publieke functie door de overheid moet worden uitgevoerd. Daarom moeten we stoppen met het aanbestedingscircuit. Alleen zo kunnen we zorgen dat ook onze kleine kernen weer goed bereikbaar worden. Dat de dienstverlening verbetert en de prijzen betaalbaar worden. Het busvervoer gaan we onderbrengen bij een provinciaal ov-bedrijf in handen van de provincie. Het treinvervoer moet volledig uitgevoerd worden door de NS, die we landelijk nationaliseren.

Betaalbaar ov

Het openbaar vervoer is duur en voor velen geen alternatief voor de auto of überhaupt niet te betalen. De SP vindt dat openbaar vervoer volledig gratis aan inwoners moet worden aangeboden. Daar werken we naartoe door de prijzen fors te verlagen. Het succes van zulke maatregelen zien we in veel andere landen, bijvoorbeeld in Leuven en Hasselt in België.

Veilig ov

Iedereen moet veilig kunnen reizen met het openbaar vervoer en zich ook veilig voelen. Dat is helaas nog niet altijd zo. Dat bleek ook uit onderzoek van de SP onder reizigers en personeel van de Vechtdallijnen waar de laatste jaren geregeld incidenten zijn geweest. We willen meer personeel en structurele inzet (2 man op de trein) om sociale veiligheid te verbeteren en raddraaiers aan te pakken.

Toegankelijk ov

Het openbaar vervoer moet voor iedereen toegankelijk zijn, maar dit is nog lang niet altijd zo. Alle bussen en treinen in de provincie moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Dat geldt ook voor bushaltes en stations. Elk treinstation en elke trein dient ook te beschikken over een openbare wc.

Overig ov-aanbod

De SP vindt dat alternatief vervoer altijd een extra toevoeging moet zijn op huidige mogelijkheden. De SP is tegen alternatieven die door vrijwilligers worden uitgevoerd. Chauffeur is een vak, een volwaardig beroep, waarmee mensen in hun bestaan moeten kunnen voorzien. Tijdens de coronapandemie liet, bijvoorbeeld een initiatief als de buurtbus, zien hoe kwetsbaar dergelijk vervoer is, juist voor de doelgroep die daar het meest van afhankelijk is.

Nedersaksenlijn

De SP is voorstander van de Nedersaksenlijn, de voorgestelde treinlijn die Twente via Drenthe met Groningen zal verbinden. Omdat het tracé zeer waarschijnlijk door het gebied gaat lopen waar ook de problemen rondom het Kanaal Almelo de Haandrik spelen, kan dit in dit gebied extra onrust veroorzaken. We willen daarom een permanente oplossing voor de schade veroorzaakt door de werkzaamheden aan kanaal Almelo de Haandrik.

Noordtak

De Noordtak is een voorgestelde nieuwe goederenspoorlijn die dwars door Twente de haven van Rotterdam zal verbinden met het Duitse achterland. Dit zal zorgen voor (nog) meer overlast in Twente en een toename van het vervoer van gevaarlijke stoffen door steden en dorpen. De SP vindt dat goederenvervoer zoveel mogelijk over water moet. Goederen dienen gelost te worden in de havens zo dicht mogelijk bij de eindbestemming. Dat betekent dat er beter over zee doorgevaren kan worden naar de havens van Hamburg en de Baltische staten in plaats van te lossen in de haven van Rotterdam om goederen via spoor die kant op te sturen. Goederen die niet bestemd zijn voor onze regio, dragen weinig bij aan de lokale economie, maar vormen een extra belasting voor mens, dier en milieu.

Fiets

Fietsen is gezond en goed voor het milieu en helpt tegengaan van verkeersdruk. Om de concurrentie aan te gaan met de auto wil de SP investeren in een fijnmazig netwerk van goed onderhouden (snel)fietspaden. Er moeten meer leenfietsen (zoals de ov-fiets) komen op de kleinere stations en bij busknooppunten. Bij busvervoer wordt dat door het ov-bedrijf geregeld.

Auto

Ook met de auto moet je veilig en vlot van A naar B kunnen. Veiligheid is daarbij het belangrijkste. De SP is in de meeste gevallen geen voorstander van meer nieuwe wegprojecten. Voordat de provincie nieuwe autowegen aanlegt, moet er eerst worden gekeken welke alternatieven er zijn op het gebied van ov en fiets. Meer ov en fiets is beter en schoner. Alleen daar waar er geen goede spoorverbindingen zijn, kan worden gekeken naar nieuwe wegen als dat er bijvoorbeeld voor zorgt dat vrachtverkeer minder door de kernen hoeft te gaan. Investerings in verkeersveiligheid gaan boven doorstroming. Maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren mogen niet worden uitgesteld in de hoop dat in de verre toekomst een weg zal worden verbreed.

Op de N50 zijn nog altijd geregeld ongelukken en vallen onnodig slachtoffers. Deze weg moet zo snel mogelijk worden aangepakt door de A50 door te trekken.

Landbouw en natuur

Onze voorstellen:

- Vol inzetten op omvorming van de grootschalige intensieve landbouw naar kleinschalige boerenlandbouw met meer oog voor natuur, milieu en landschap en een fatsoenlijk inkomen voor boeren.
- Herstel van de natuur (bodem, lucht, water) is op korte termijn nodig.
- We creëren op 10 procent van de landbouwgrond een netwerk van landschapselementen – zoals houtwallen, schone sloten en bloemrijke bermen en akkerranden. Zo stimuleren we ‘groene en blauwe dooradering’ van het landschap.
- We stimuleren ‘minder schakels’ tussen boer en consument onder andere door minicoöperaties.
- Bestaande natuurgebieden moeten worden versterkt en beter met elkaar worden verbonden.
- In veenweidegebieden moet het waterpeil waar mogelijk omhoog. Dit voorkomt oxidatie en daarmee CO₂-uitstoot en is gunstig voor de weidevogelstand en flora.
- We willen meer verschillende landbouwgewassen promoten en in het bijzonder mannelijke hennep.
- Het verbod op nieuwe geitenhouderijen en uitbreiding van bestaande blijft in stand zolang de precieze oorzaak van gezondheidsproblemen niet is vastgesteld en opgelost.
- De wolf is welkom in Overijssel.

Van industrie naar boerenlandbouw

Overijssel is een prachtige provincie. Voor een groot deel danken we dat aan ons grote en diverse platteland. Hier wordt een groot deel van ons voedsel geproduceerd.

Aangejaagd door de politiek, de banken, supermarkten en de grote veevoederbedrijven wordt de landbouw steeds meer gedwongen tot schaalvergroting en een intensievere manier van werken met meer dieren, meer bestrijdingsmiddelen etc. Dit systeem is onhoudbaar. Het gaat ten koste van onze natuur, onze gezondheid, ons milieu, dierenwelzijn en ons landschap. En het ondermijnt een gezonde toekomst voor boeren.

De SP wil ‘boerenlandbouw’. Daarmee bedoelen we de omvorming van grote, intensieve landbouw naar extensieve landbouw op de schaal van het familiebedrijf. Sterk geworteld in de samenleving en met meer oog voor natuur, landschap en milieu, zodat boeren met een kleiner bedrijf een fatsoenlijk inkomen kunnen verdienen. Dat betekent ook dat er minder dieren zullen zijn. Voor megastallen is in de landbouw van de toekomst ook geen plaats meer.

Daar is niet een model voor, maar dit zal juist diverse vormen aannemen, afhankelijk van de boer en het gebied. Daarbij kunnen we veel leren van boeren die al tientallen jaren geleden ervoor kozen niet mee te gaan in de schaalvergroting. Biologische landbouw, kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, stadslandbouw en gemeenschapslandbouw zijn daar goede voorbeelden van. Hieruit ontstaat vanzelf diversiteit in streek- en seizoensgebonden gewassen. Deze verandering kan niet afgedwongen worden op het provinciehuis. Daarvoor is het nodig om gezamenlijk op te trekken en de banken en grote bedrijven die de sector nu in een houdgreep houden aan te pakken.

Daarnaast willen we boeren meer verantwoordelijk maken voor ons landschap en onze natuur en daar ook een vergoeding tegenover zetten. Zo versterken we de kwaliteit van ons landschap, door bijvoorbeeld de houtwallen die zo karakteristiek zijn voor het Twentse platteland te herstellen en versterken.

Voor onze uitgebreide visie op de landbouw van de toekomst, zie het SP-rapport '[Aarde, boer en consument verdienen beter](https://www.sp.nl/rapport/2019/aarde-boer-en-consument-verdiene-beter)' uit 2019.
Link: <https://www.sp.nl/rapport/2019/aarde-boer-en-consument-verdiene-beter>

Stikstof

Onze natuur heeft het op dit moment zwaar. Dat komt voor een groot deel door overmatige stikstofuitstoot. Naast het terugdringen van stikstof moet onze natuur op korte termijn worden versterkt. Wij willen biodiversiteit versterken door natuurgebieden beter met elkaar te verbinden, zodat dieren zich vrij tussen natuurgebieden kunnen bewegen.

De wolf is welkom

De wolf is een onderdeel van de Nederlandse natuur en zorgt voor een natuurlijkere balans. De wolf is een Europees beschermde soort en de SP ondersteunt de voorstellen om te tornen aan de beschermde status van de wolf niet. Wel denken we dat er meer moet gebeuren om overlast te voorkomen. De SP pleit voor maatregelen om conflicten tussen mens en wolf te vermijden. De provincie moet zorgen voor een ruimhartige schadevergoeding, maar vooral een bijdrage leveren aan preventie, bijvoorbeeld door verplaatsbare afrastering en herdershonden, om een wolf ergens weg te houden.

Cultuur en sociaal

Onze voorstellen:

- Cultuur en sport en bewegen moeten voor iedereen bereikbaar zijn. De provincie sluit aan bij gemeenten die dit mogelijk maken en we verruimen het Jeugdfonds cultuur en sport Overijssel.
- Voorzieningen zoals bibliotheken, dorpshuizen, speeltuinen zijn belangrijk en deze ondersteunen we. Ook juist buiten de grote steden.
- Sportvoorzieningen, instellingen en natuur moeten toegankelijk zijn voor iedereen, ook mensen met een beperking, we passen bestaande sportvoorzieningen aan en letten hierop bij de bouw van nieuwe.
- Topsport is geen taak van de provincie, we zetten in op breedtesport.
- We staan geen granuliet toe op onze sportvelden
- We investeren in kunst en cultuur door meer financiële steun voor de (jonge) makers van cultuur.
- De kenmerkende evenementen zoals sproeifeest, pompdagen, bloemencorso etc. die bijdragen aan gemeenschapszin koesteren we en ondersteunen we waar nodig.
- Het bevrijdingsfestival blijft gratis toegankelijk
- Musea volgen het voorbeeld van De Fundatie in Zwolle en krijgen vrij toegankelijke dagen voor iedereen, zodat ook mensen met een kleinere beurs musea kunnen bezoeken.

Niet alles draait om geld

Het leven draait om meer dan geld verdienen. Voor de SP is gemeenschapszin van grote waarde. Dat laat zich niet uitdrukken in geld. Kunst, cultuur en sport zijn daar een belangrijk onderdeel van. Het helpt ons onszelf te ontwikkelen, draagt bij aan zingeving en brengt ons dichter bij elkaar. Sport en bewegen dragen daarnaast ook bij aan een gezond leven. Daarom is het ook zo belangrijk dat iedereen mee kan doen.

Het op peil houden van goede voorzieningen is met name op het platteland belangrijk voor die gemeenschapszin. Waar voorzieningen verdwijnen, trekken mensen weg met alle gevolgen van dien. Een school, een bibliotheek, een dorpshuis of buurtcentrum zijn belangrijke ontmoetingsplaatsen, maar dat deze in de buurt zijn, is al lang niet meer vanzelfsprekend. Deze kaalslag komt door liberale bestuurders die de waarde van alles alleen meten in geld.

De kenmerkende evenementen die mensen in Overijssel bij elkaar brengen en de gemeenschapszin versterken moeten we koesteren. Of het nu gaat om de pastaoorlog in Enschede of het bloemencorso in Vollenhove. De SP wil niet dat onze kunst en cultuur afhankelijk worden van commerciële bedrijven of liefdadigheid. Daarom is het goed dat gemeenschapsgeld wordt gebruikt om commerciële belangen buiten de deur te houden.

Sport

Topsport is geen taak van de provincie. Daarom moet gemeenschapsgeld ook niet naar topsport, maar naar sport voor iedereen. Dure evenementen als de Military in Boekelo moeten hun eigen broek ophouden, dat geld besteedt de SP liever aan sportvoorzieningen waar we allemaal wat aan hebben.

Iedereen kan meedoen

Hoge kosten of een gebrek aan voorzieningen weerhouden mensen er nu van actief mee te doen aan sport of cultuur. Die drempels nemen we zoveel mogelijk weg. Voor kinderen komt extra hulp om mee te kunnen doen door te investeren in het Jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel. Dit betekent ook dat we werk blijven maken van het toegankelijk maken van faciliteiten voor mensen met een beperking.

Bevrijdingsfestival gratis

Het bevrijdingsfestival is het grootste en leukste bevrijdingsfestival van Nederland. Elk jaar vieren we samen onze vrijheid en dat is van grote waarde. Er is de afgelopen periode gesproken over het vragen van entreegeld. Dat werpt een belangrijke drempel op en doet afbreuk aan een belangrijk collectief moment. De SP voerde in 2022 succesvol actie om het festival voor de komende jaren gratis te houden. De SP vindt dat in subsidievoorwaarden vastgelegd moet worden dat grote evenementen die veel provinciale subsidie krijgen ook altijd gratis te bezoeken zijn.

Economie

Onze voorstellen:

- Scholing gericht op vakmensen. We zorgen voor meer ondersteuning en kansen voor bijscholing, vooral gericht op MBO'ers. Dit wordt een onderdeel van het provinciale werkgelegenheidsplan de 'Humancapital agenda'.
- Het MKB is de motor van de Overijsselse economie, de focus ligt dan ook op steun voor deze sector.
- Het beheersen van de Nederlandse taal is belangrijk. Daarom komt er meer ondersteuning voor anderstaligen en laaggeletterden om ook via het werk hun taalkennis op te krikken.
- Als nieuwe grote bedrijven zich in Overijssel willen vestigen maken we afspraken over aantallen flexcontracten en arbeidsmigranten.
- We stimuleren hoogwaardig toerisme door samenwerking, goedkoop ov en de promotie van streekproducten.
- De provincie maakt afspraken met gemeenten over detailhandel en bedrijventerreinen om te voorkomen dat ze met elkaar gaan concurreren.
- Minimumloon van minimaal 15 euro. De provincie geeft zelf het goede voorbeeld en doet bij voorkeur zaken met bedrijven die het ook doen.
- De Duitse taal krijgt extra aandacht, vooral in de grensgebieden.

Echte banen en eerlijke lonen

De provincie moet zorgen voor voldoende werkgelegenheid en daarbij vol inzetten op bestaanszekerheid en echte banen. De mensen en niet winsten van grote bedrijven moeten daarbij centraal staan. Dat is nu lang niet altijd het geval. Steeds meer mensen hebben tijdelijke of flexibele contracten en verliezen snel hun baan zodra het economisch minder gaat. Anderen verdienen door lage lonen te weinig voor een menswaardig bestaan. Het zorgen voor voldoende banen met zekerheid en een leefbaar loon moet de komende jaren centraal komen te staan in het economische beleid van de provincie. Werknemers en vakbonden moeten hier in een vroeg stadium bij worden betrokken.

Vakmensen

In veel sectoren is een groot tekort aan goede vakmensen. De SP vindt dat vakmanschap meer waardering moet krijgen. Binnen het huidige werkgelegenheidsbeleid moet de nadruk veel meer komen te liggen op het MBO en ook breder gekeken worden naar andere sectoren zoals de zorg. We willen meer mogelijkheden en ondersteuning voor omscholing naar praktische beroepen, denk aan de zorg, installateurs en de bouw. De samenwerking tussen MBO's, ROC's, het MKB en hoger onderwijs, zoals de Universiteit Twente, moet worden verbeterd.

Echt werk

Het minimumloon is in Nederland zo laag dat velen werkend arm worden. De provincie gaat al haar medewerkers een minimumloon betalen van minimaal 15 euro. De provincie

gaat bedrijven en instellingen stimuleren dat ook te doen o.a. via contracten met leveranciers.

Ook zet de provincie zich in om flexcontracten terug te dringen. Vast werk hoort de standaard te zijn. Flex is alleen voor 'piek en ziek'. Wanneer nieuwe bedrijven zich in onze provincie vestigen, worden vooraf afspraken gemaakt over het aandeel flexcontracten.

Iedereen doet mee

Nog te veel mensen kunnen ondanks de krappe arbeidsmarkt nu niet meekomen. Omdat ze een beperking hebben en daarom wat extra ondersteuning nodig hebben. De provincie ondersteunt werknemers en bedrijven zodat mensen met een beperking werk vinden of kunnen behouden.

Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten die nu werken in de land- en tuinbouw, logistiek en productie worden vaak uitgebuit door louche uitzendbureaus en malafide werkgevers. Dat gaan we aanpakken. In lijn met de aanbevelingen van de landelijke commissie Roemer heeft de SP samen met de SGP in Overijssel een voorstel gedaan om deze situatie aan te pakken, daar gaan we mee door. Met grote bedrijven worden afspraken gemaakt over het aantal arbeidsmigranten, de arbeidsomstandigheden en voldoende goede huisvesting voor deze mensen. Ook bieden we via de gemeenten mogelijkheden voor arbeidsmigranten om Nederlands te leren. De arbeiders waar het over gaat moeten ook zelf een belangrijke stem krijgen in beleid en plannen die over hen gaan.

Toerisme

Toerisme is belangrijk voor Overijssel. Steeds meer mensen weten onze mooie provincie te vinden. Daarbij is het belangrijk dat toerisme goed gespreid wordt over de provincie en er geen overbelasting ontstaat op enkele gebieden. Dit zagen we in het verleden al wel ontstaan in onder andere Giethoorn. Alleen wanneer toerisme in balans is met de leefomgeving van bewoners is er sprake van hoogwaardig toerisme. De provincie werkt samen met gemeenten en de sector aan promotie en een aanbod van goedkoop openbaar vervoer.

Over grenzen heen kijken

De SP is groot voorstander van (internationale) samenwerking. Daarvoor werkt Overijssel met onze buurprovincies, maar ook over de landsgrens met regio's in Duitsland. Die samenwerking willen we versterken. De nadruk ligt daarbij op het verbeteren van grensoverschrijdend openbaar vervoer en meer aandacht voor de Duitse taal, bijvoorbeeld via ROC's in de grensregio.

Energie en milieu

Onze voorstellen:

- Energie moet weer in publieke handen komen. Daarvoor richten we een provinciaal energiebedrijf op om onze energie uit de markt te halen.
- Klimaatrechtvaardigheid: grote vervuilers (bedrijven) gaan betalen voor hun vervuiling in plaats van inwoners.
- Energieprojecten zoals windmolens moeten ten goede komen aan inwoners. Zij moeten meebeslissen over waar deze komen en meedelen in de opbrengst.
- Er is geen ruimte voor nep-duurzaamheid als mestvergisters en (houtige) biomassacentrales.
- Onze bodem mag niet gebruikt worden voor (schalie)gaswinning of de opslag van vreemde stoffen als CO₂ of waterstof.
- Glyphosaat (RoundUp) wordt verboden. Dit landbouwgif is zeer schadelijk voor de volksgezondheid.
- We blijven gemeenten ondersteunen als ze het voortouw nemen bij het collectief verwijderen van asbest op schuurtjes, zodat gecertificeerde bedrijven dat tegen een zo laag mogelijke prijs kunnen doen.
- Wij willen voldoende rijksmiddelen voor doorgaande bodemsanering van asbest als de bestaande regeling afloopt.
- Omgevingsdiensten versterken om illegale milieuvervuiling door bedrijven aan te pakken.
- Vliegveld Lelystad en vliegveld Twente gaan niet open voor commercieel vliegverkeer.
- Inzetten op het gebruik van regenwatersystemen bij nieuwbouwprojecten.

Energie in publieke handen

Doordat de provincie in het verleden Essent heeft verkocht zijn we nu afhankelijk van private energiebedrijven die inzetten op winst in plaats van duurzaamheid of lage kosten voor de consument. Commerciële energiebedrijven maken enorme winsten voor hun aandeelhouders terwijl onze prijzen alsmaar hoger worden en steeds meer mensen in de problemen komen.

Energie is voor de SP een basisbehoefte en hoort niet thuis in de markt. Daarom hebben wij in 2009 onder de noemer 'Ze zijn Nuts' actiegevoerd tegen het verkopen van Essent. Veel van de huidige problemen rond energie voorzagen we toen al, zoals hoge prijzen en gebrek aan investeringen in het stroomnetwerk. De oplossing voor deze problemen is onze energie uit de markt te halen en in publieke handen te brengen. Daarom streven we naar een provinciaal energiebedrijf om onze duurzame energievoorziening weer in eigen hand te nemen.

Ook stimuleren we bewonerscoöperaties zodat windmolens en zonnepanelen ten goede komen aan de mensen zelf en niet een investeerder die alleen geeft om de eigen winst.

Schone energie

We willen zo snel mogelijk overgaan op volledig schone energie. Dat betekent voor een groot deel zon en wind. Lang niet alle plekken in Overijssel zijn hier geschikt voor. Dat geldt vooral voor windmolens. Deze kunnen niet te dicht bij bestaande bebouwing en in natuurgebieden zoals de Mastenbroekerpolder worden gebouwd. Industriegebieden en

naast wegen zijn betere locaties. Plannen moeten gedragen worden door de lokale gemeenschap en deze moet hier ook direct voordeel van hebben.

We stimuleren zon op dak boven zonnevelden. Er is nog veel geschikte en ongebruikte dakruimte beschikbaar in onze provincie. Te beginnen met de daken van provinciale gebouwen.

Klimaatrechtvaardigheid

Grote bedrijven zijn hoofdzakelijk verantwoordelijk voor milieuvervuiling en de opwarming van de aarde. Toch wijst de liberale politiek naar individuele burgers als schuldige en zoekt de oplossing in adviezen als 'korter douchen' in plaats van het aanpakken van grote vervuilende bedrijven.

De SP staat voor collectieve oplossingen voor gezamenlijke problemen. Allereerst door de vervuilers (grote bedrijven) aan te pakken en hen de rekening te laten betalen voor verduurzaming. Provinciale subsidies voor duurzaamheid moeten dan ook meer ten goede komen aan inwoners en minder aan grote bedrijven. Via milieuvergunningen dwingen we grote bedrijven snel te verduurzamen.

Daarnaast door gezamenlijk werk te maken van verduurzaming. Veel mensen hebben niet de kennis of het geld om hun woning te verduurzamen, of zij kunnen dit niet omdat ze huren. De urgentie is hoog om snel woningen te isoleren en duurzame maatregelen te nemen om de energiekosten te verlagen. Daarom gaan we dat met gemeenten en woningbouwcorporaties collectief doen. Daarbij geven we prioriteit aan de minst duurzame woningen.

Enkel glas in huurwoningen of een energielabel lager dan C is niet meer van deze tijd. Zolang verhuurders dit niet hebben aangepakt, moet de huur omlaag.

Drinkwater

De SP maakt zich zorgen over de toekomstige beschikbaarheid van drinkwater. Er komen steeds meer periodes van grote droogte, met name in Twente. Naast het vinden van nieuwe bronnen van drinkwater wil de SP vol inzetten op het besparen van water. De SP wil dat de provincie een stimulerende rol speelt in het gebruik van regenwatersystemen bij nieuwbouw in de provincie. Een regenwatersysteem levert ruim 25% drinkwaterbesparing per huishouden op. De provincie moet onderzoeken of haar eigen gebouwen hier meer gebruik van kunnen maken en of maatschappelijke instellingen geholpen kunnen worden dit ook te doen.

Ondergrond

Nog altijd worden er vervuilende stoffen opgeslagen in de ondergrond. Dat moeten we niet doen, dit bedreigt ons drinkwater en is soms een gevaar voor stabiliteit van de bodem of de volksgezondheid. Of het nu gaat om zoutwateropslag in Twente, CO₂-opslag of de opslag van kernafval net over de Duitse grens. Dat geldt ook voor gaswinning, we willen geen tweede Groningen in onze provincie of net over de grens. Daarom moet de provincie al het mogelijke doen om dit tegen te gaan.

Asbest

Helaas is het verbod op asbestdaken vanaf 2024 door de landelijke politiek geschrapt. Dit betekent een forse tegenslag om deze gevaarlijke stof definitief te verwijderen uit onze leefomgeving. De provincie zet zich met gemeenten in om toch zoveel mogelijk asbest te laten verwijderen. Wanneer de huidige landelijke regeling voor bodemsanering stopt moet de provincie aandringen op verlenging van rijksgeld om asbest op te ruimen.

Bestuur en financiën

Onze voorstellen:

- Discriminatie, racisme en sociaal-economische uitsluiting worden krachtig bestreden.
- Een modern provinciebestuur: transparant en dicht bij de inwoners.
- Er komt de mogelijkheid voor een provinciaal referendum .
- Provinciale fondsen opdoeken, waardoor er weer directe democratische controle over de besteding van ons geld is.
- Wij zijn tegen een verhoging van de vergoeding voor Statenleden.
- De SP wil de motorrijtuigenbelasting bevriezen.

Zeggenschap

Hoe Overijssel er in de toekomst uit zal zien is niet in de eerste plaats aan bestuurders op het provinciehuis of projectontwikkelaars, maar vooral aan de inwoners van onze provincie. De provincie staat te ver van inwoners af. Daarom wil de SP de democratie versterken door een referendum mogelijk te maken en de besteding van provinciaal geld weer onder democratische controle te brengen. We halen de zeggenschap over onze energie, onze woningbouw en ons openbaar vervoer uit de markt en organiseren dat democratisch.

Democratische controle over geld

In het verleden heeft de meerderheid van de provinciale politiek de kapitale fout gemaakt onze aandelen in Essent te verkopen. Dat geld is inmiddels bijna op. Veel van dat provinciale geld is in fondsen gestopt. Hierdoor bepalen managers waar ons geld aan besteed wordt. Daarom wil de SP een groot deel van de bestaande fondsen opdoeken en de vrijkomende middelen inzetten als provinciale bestemmingsreserves, zodat de gekozen volksvertegenwoordigers weer bepalen waar de provinciale middelen aan worden uitgegeven..

Discriminatie en uitsluiting bestrijden

Maatschappelijke uitsluiting schaadt ons vermogen met elkaar samen te leven. Het terugdringen daarvan moet dan ook een prioriteit zijn van het provinciebestuur. Ieder mens heeft recht op menselijke waardigheid en als mensen zijn we gelijkwaardig aan elkaar.

Helaas worden nog altijd mensen aangetast in hun menselijke waardigheid om wie zij zijn door racisme, discriminatie en sociaal-economische uitsluiting. De provincie moet dit bestrijden door zelf het goede voorbeeld te geven en door steun aan initiatieven die uitsluiting tegengaan. Daarbij dringt de SP aan op extra nadruk op bestrijden van racisme en de al langer lopende inzet voor het verbeteren van de positie van de LHBTIQ+-gemeenschap.

Provinciale belastingen

De verwachting is dat de provinciale motorrijtuigenbelasting (opcenten) in de toekomst gaat verdwijnen en vervangen wordt door een nieuwe provinciale belasting. Wat voor soort belasting dat wordt is nu nog onduidelijk. De SP kiest daarbij voor progressieve belasting die gericht is op bedrijven of anders rijkere inwoners. Wij zijn tegen een ingezetenebelasting (vast bedrag per inwoner). Die is niet progressief en raakt lagere inkomens onevenredig hard.

Veel mensen lijden onder de enorme koopkrachtcrisis. Daarom is de SP tegen een verhoging van de motorrijtuigenbelasting.

Betrouwbare overheid

Het Kanaaldrama in het gebied Almelo de Haandrik raakt direct aan de betrouwbaarheid van de overheid. Iets wat steeds meer is afgebrokkeld door het Toeslagenschandaal en de situatie in Groningen. De SP wil dat er onderzoek gedaan blijft worden tot de oorzaak van de schades (het schademechanisme) boven water is. De schades moeten blijvend hersteld worden, alleen zo kunnen de getroffen inwoners verder. De SP wil dat de Commissaris van de Koning meer verantwoordelijk wordt voor dit onderwerp. Gedeputeerden wisselen vaak en voor een goede afhandeling van de schades op de langere termijn zorgt dit voor continuïteit.

Vergoeding Statenleden

De SP wil volksvertegenwoordigers die zich inzetten uit overtuiging, niet voor persoonlijk gewin. Statenleden van de SP leveren daarom een groot deel van hun vergoeding in. Dat noemen we onze Solidariteitsregeling. Hierdoor zijn we, anders dan andere politieke partijen, onafhankelijk van giften door bedrijven. De SP is dan ook tegen de verhoging van de vergoeding voor Statenleden.